

Biblioteca
PERSONA GRATA

TIM *press*

Biblioteka

PERSONA GRATA

Knjiga 1.

Hannah Arendt / Martin Heidegger

PISMA OD 1925. DO 1975. I DRUGA SVJEDOČANSTVA

Iz ostavština uredila Ursula Ludz

Naslov izvornika

Hannah Arendt / Martin Heidegger

Briefe 1925 bis 1975 und andere Zeugnisse

Aus den Nachlässen herausgegeben von Ursula Ludz

© Vittorio Klostermann GmbH, Frankfurt am Main 1998. 3rd, revised and extended edition 2004, 4th print run 2013

© of the translation: S. Fischer Foundation by order of TRADUKI

© za hrvatsko izdanje

TIM press d.o.o., Zagreb

Tel.: 01 611 97 13; Faks: 01 611 97 14

E-mail: tim.press@tim-press.hr

www. tim-press.hr

Sva prava pridržana

ISBN 978-953-8075-34-6

Objavljanje ovog djela omogućeno je uz potporu književne mreže TRADUKI, čiji su članovi Savezno ministarstvo za Europu, integraciju i vanjske poslove Republike Austrije, Ministarstvo vanjskih poslova Savezne Republike Njemačke, Švicarska zaklada za kulturu Pro Helvetia, KulturKontakt Austria (po nalogu Ureda saveznog kancelara Republike Austrije), Goethe-Institut, Javna agencija za knjigu Republike Slovenije (JAK), Ministarstvo kulture Republike Hrvatske, Resor za kulturu Vlade Kneževine Liechtenstein, Zaklada za kulturu Liechtenstein, Ministarstvo kulture Republike Albanije, Ministarstvo kulture i informiranja Republike Srbije, Ministarstvo kulture Republike Rumunjske, Ministarstvo kulture Crne Gore, Sajam knjiga u Leipzigu i Zaklada S. Fischer.

traduki

Hannah Arendt / Martin Heidegger

Pisma od 1925. do 1975.
i druga svjedočanstva

Iz ostavština uredila Ursula Ludz

S njemačkoga prevela

Nadežda Čačinović

Zagreb, 2017.

SADRŽAJ

Pisma od 1925. do 1975. i druga svjedočanstva

Pogled	9
Ponovni pogled	69
Jesen	149
Epilog	251
Addendum	413

Dodatak

Bilješke uz dokumente od 1. do 168.	257
Dodatni dokumenti iz ostavština	355
Pogovor njemačkom izdanju	371

Popisi

Kratice i izvorna izdanja prepiski i drugih skraćeno citiranih djela	389
Spomenuta djela Hanne Arendt	391
Spomenuta djela Martina Heideggera	394
Popis objavljenih dokumenata	406
Dodatni dokumenti	411
Kazalo imena	417

**PISMA OD 1925. DO 1975.
I DRUGA SVJEDOČANSTVA**

POGLED

1. *Martin Heidegger Hanni Arendt*

10. II. 25.

Draga gospođice Arendt!

Još ovu večer moram doći k Vama i obratiti se Vašem srcu.

Između nas sve mora biti jednostavno i jasno i čisto. Jedino tako ćemo biti dostojni toga da nam je bilo dano da se sretnemo. To što ste postali mojom učenicom a ja Vašim učiteljem samo je povod za ono što nam se dogodilo.

Nikada Vas neću smjeti posjedovati, ali od sada pripadat ćete mojemu životu i on će se uz Vas uzdizati.

Nikada ne možemo znati što svojim postojanjem možemo postati za nekoga drugoga. No mišlju možemo shvatiti kada je naš učinak razoran i sputavajući.

Nije moguće znati kojim će putem krenuti Vaš mladi život. Valja nam se tome prilagoditi. A moja vjernost Vama ima samo biti pomoć tome da ostanete vjerni samoj sebi.

To što ste izgubili «nemir» znači da ste dospjeli do najskrovitijeg u svojem djevojački čistom biću. A jednom ćete shvatiti i biti zahvalni – ne meni – da je posjet «konzultacijama» bio onaj presudni korak odustajanja od puta strašne usamljenosti znanstvenog istraživanja koji može podnijeti samo muškarac – a i on samo ako su ga zapali to breme i opsjednutost da stvara.

«Radujte se!» – to je sada pozdrav koji Vam upućujem.

Samo ćete takvim radovanjem postati žena koja može pružiti radost i zbog koje uopće ima radosti, skrovitosti, počinka, štovanja i zahvalnosti u životu.

I samo ćete tako biti ispravno spremni usvojiti ono što Vam sveučilište može i mora dati. U tome je postojanost i ozbiljnost, a ne u iznuđenom znanstvenom djelovanju

mnogih pripadnica Vašega spola čija se marljivost prije ili poslije razbija pa ostaju bespomoćne i iznevjerene.

A upravo tada kada dolazi do vlastitoga duhovnoga rada presudnim ostaje iskonsko očuvanje navlastite ženske biti.

To da nam je bilo dano sresti se valja nam čuvati na najskrovitijem mjestu i ne smijemo zapasti u samozavaravanje koje bi izobličilo čistu živost, to jest, nećemo si umišljati da je riječ o nečemu nalik na duševno srodstvo, kakvo ne postoji među ljudima.

Ne mogu i ne želim odvojiti Vaše vjerne oči, Vaš ljupki lik od Vašeg čistog povjerenja, dobrote i postojanosti Vašeg djevojačkog bića.

No time se dar našeg prijateljstva pretvara u obvezu uz koju ćemo nastojati rasti. I to je upravo ono zbog čega molim za oprost što na našem putu na trenutak nisam vladao sobom.

No volio bih Vam jednom zahvaliti i, poljupcem Vašega čistog čela, unijeti časnost Vaše biti u svoj rad.

Radujte se, Vi koji ste dobrota!

Vaš M. H.

2. *Martin Heidegger Hanni Arendt*

21. II. 25.

Draga Hannah!

Zašto je ljubav bogatija od svih drugih ljudskih mogućnosti i onima koje pogađa slatko breme? Zato što se preobražavamo u ono što volimo, a ipak ostajemo ono što jesmo.

Voljenom bismo biću tada željeli zahvaliti, a ne nalazimo ništa što bi bilo dostatno.

Možemo zahvaliti samo samima sobom. Ljubav pretvara zahvalnost u vjernost nama samima i u bezuvjetno vjerovanje u drugoga. Tako ljubav stalno povećava svoju iskonsku tajnu.

Blizina je ovdje bivanje u najvećoj udaljenosti od drugoga – udaljenosti koja se ne može ublažiti – već postavlja ono «Ti» u prozračno – ali neshvatljivo – Samo-Tu jednog otkrivenja. Kada jedanput drugi prodre u naš život, nitko se tome ne može suprotstaviti. Ljudska se sudbina predaje ljudskoj sudbini, a u službi čiste ljubavi valja ovo predavanje držati jednako budnim kao i prvoga dana.

Nema smisla nagađati što bi bilo da smo se sreli kada Ti je bilo trinaest godina – ili da smo se sreli deset godina poslije. Ne, dogodilo se sada, kada se Tvoj život tiho pripravlja na postajanje ženom, kada slutnje, čežnje, procvat, smijeh – Tvoje djevojaštvo trebaš trajno prenijeti u svoj život kao izvor dobrote, vjere, ljepote, ženstvene trajne spremnosti na darivanje.

A što ja mogu uz taj trenutak?

Brinuti se o tome da se u Tebi ništa ne razbije; da se ono u Tvojjoj prošlosti što je teško i bolno pročisti; da se strane naplavine povuku.

Mogućnosti ženskoga bivanja u Tvojjoj su okolini posve različite od onoga što «studentica» vjeruje i mnogo pozitivnije nego što naslućuje. Suočena s Tobom, prazna se kritika raspada a nadmena negacija uzmiče.

Neka muška pitanja nauče strahopoštovanje pred jednostavnošću podavanja; neka jednostrana zaokupljenost nauči širinu svijeta u susretu s izvornom cjelinom ženskoga postojanja.

Neće biti moguće iskorijeniti radoznalost, ogovaranje i školske taštine; slobodni duhovni život može zadobiti plemenitost samo posredstvom žene onakve kakva *jest*.

Bit će svibanj kada započne novi semestar i jorgovan će se preliti preko starih zidova, rascvalo drveće će treperiti u skrivenim vrtovima – i Ti ćeš u mirišljavoj ljetnoj opravi proći kroz stara vrata. Ljetne će večeri ući u Tvoju sobu i u Tvoju mladu dušu donijeti glas tihe vedrine našega života. Uskoro će se probuditi cvijeće da ga uberu Tvoje drage ruke i kroz mahovinu na šumskom tlu prolaziti će Tvoji blaženi snovi.

Ne bih li uskoro sâm trebao oputovati i pozdraviti planine čiju ćeš stjenovitu tišinu jednom sresti i u čijim ćeš obrisima susresti suzdržanost svojega bića. I popeti se na najstrmiju stijenu iznad gorskoga jezera kako bih se zagledao u njegovu mirnu dubinu.

Tvoj
M.

—

3. *Martin Heidegger Hanni Arendt*

27. II. 25.

Draga Hannah!

Pogođen sam onim demonskim. Tiha molitva Tvojih ruku i Tvoje sjajno čelo čuvaju ga u ženstvenoj uzdignutosti.

Takvo što mi se još nikada nije dogodilo.

U prolomu oblaka na povratku bila si još ljepša i veća. Želio sam s Tobom lutati čitave noći.

Uzmi ovu malu knjigu kao *simbol* mojega mišljenja. Ujedno neka bude znak ovoga semestra.

Molim te, Hannah, podari mi još nekoliko riječi. Ne mogu te pustiti da tako odeš.

Bit ćeš prije polaska u gužvi. No samo nešto malo, i ne treba biti «lijepo» napisano.

Onako kako Ti pišeš. Samo da si *Ti* to napisala.

Tvoj
M.

Jako se veselim Tvojim majci –

—

4. *Martin Heidegger Hanni Arendt*

Freiburg, 2. o[žujka] 25.

Dr. H.

Snaličja označen je put našega uspona. Upravo sam proveo dva lijepa sata s Husserlom.

Srd. pozdrav
M.

—

5. *Martin Heidegger Hanni Arendt*

6. III. 25.

Srd. pozdrav
M.

Pismo slijedi